

ВІДГУК

офіційного рецензента

кандидата економічних наук, доцента

Лугової Вікторії Миколаївни

на дисертаційну роботу **Балясного Віктора Олеговича**

на тему «**Організаційно-економічне забезпечення гнучкої політики
зайнятості персоналу підприємств**»,

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії

у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

за спеціальністю 051 «Економіка»

1. Актуальність обраної теми дослідження

Сьогодні підприємства стикаються з необхідністю швидко реагувати на глобалізацію, цифровізацію та автоматизацію, що вимагає гнучкого підходу до управління персоналом. Гнучка політика зайнятості дає змогу ефективно адаптувати кадрову структуру підприємства до змін на ринку праці, забезпечуючи належну кваліфікацію працівників та можливість швидкої реакції на економічні та технологічні трансформації. Окрім того, у періоди економічних криз або нестабільності гнучка політика дозволяє зберігати ефективність підприємства, уникати надмірних витрат на персонал і підтримувати стабільність його діяльності. У свою чергу, впровадження організаційно-економічних механізмів для забезпечення гнучкої зайнятості сприяє зниженню плинності кадрів, підвищенню мотивації працівників і покращенню корпоративної культури. Умови для професійного розвитку та баланс між попитом і пропозицією робочої сили дозволяють забезпечити більш високий рівень ефективності та результативності діяльності підприємства. Враховуючи соціальні тенденції та відповідальність перед працівниками, гнучка політика зайнятості дозволяє компаніям створювати комфортні умови для своїх працівників, що позитивно впливає на їхній імідж і конкурентоспроможність.

Отже, організаційно-економічне забезпечення гнучкої політики зайнятості є важливим фактором для підвищення стійкості підприємств у сучасних умовах та досягнення їхньої економічної ефективності. Це

обумовлює актуальність теми дисертації Балясного В.О.

2. Зв'язок з теми дисертаційної роботи з науковими планами, програмами, фундаментальними та прикладними дослідженнями.

Актуальність результатів дисертації Балясного В.О. підтверджується також її зв'язком з науковими дослідженнями Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця. а саме з науково-дослідними темами: «Формування компенсаційного пакету в системі стимулювання персоналу» (державний реєстраційний номер 0123U102075), «Науково-методичне забезпечення управлінської діяльності в умовах кризового та воєнного стану» (державний реєстраційний номер 0122U201259), де дисертант приймав безпосередню участь.

3. Достовірність та обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації

В дисертаційній роботі Балясного В.О. комплексно узагальнено теоретичні положення, розроблено методичні підходи, а також практичні рекомендації з організаційно-економічного забезпечення гнучкої політики зайнятості.

Об'єкт та предмет дослідження визначені коректно. Завдання роботи встановлено в достатній кількості та у логічній послідовності для досягнення мети дисертації. Загальний аналіз змісту дисертації та висновків дозволяє стверджувати, що поставлені автором завдання були повної мірою виконані, мета дослідження досягнута. Матеріал дослідження викладено чітко, зрозуміло, доступно, послідовно, в науковому стилі.

Наукові положення, висновки та рекомендації, що містяться у дисертації Балясного В.О., мають достатньо високий ступінь обґрунтованості, що зумовлений якісним та глибоким аналізом значного обсягу (124 найменування, С. 66-72, 140-143, 189-191 дисертації) наукових та статистичних джерел інформації, яка стосується питань впровадження гнучкої політики зайнятості персоналу, уточнення понятійно-категоріального апарату та оцінки стану вітчизняного ринку праці. Розглянуто та проаналізовано законодавчі та нормативні акти у сфері захисту зайнятості.

Поставлена мета дисертаційного дослідження досягнута, а завдання

дослідження розкривають зміст дисертаційної роботи. Дисертаційне дослідження на тему «Організаційно-економічне забезпечення гнучкої політики зайнятості персоналу підприємств» виконане на високому рівні і вирізняється логічністю викладення матеріалів. Основні наукові положення та висновки, сформульовані в дисертації, є достатньо обґрунтованими, логічно випливають з одержаних результатів та свідчать про використання комплексу сучасних методів дослідження.

Достовірність та наукова новизна отриманих наукових результатів підтверджується застосуванням таких методів дослідження, як: теоретичного узагальнення, системного аналізу та наукової класифікації – для визначення сутності та структурного змісту понять «нестандартна зайнятість», «гнучка зайнятість», «флексік'юріті»; статистичного аналізу – для оцінки макроекономічних детермінант реалізації гнучкої політики зайнятості, метод експертних оцінок – для визначення особливостей реагування вітчизняними підприємствами на зміни в зовнішньому середовищі протягом останніх років; контент-аналізу та бібліографічного аналізу – для дослідження особливостей використання концепції флексік'юріті; таксономії – для побудови моделі флексік'юріті в Україні, яка базується на двовимірному підході, запропонованому Європейським фондом покращення умов життя та праці; SWOT-аналізу – для аналізу можливостей впровадження гнучких форм зайнятості на вітчизняних підприємствах; графічний метод – для наочного зображення викладених положень дисертації.

4. Новизна наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Результати аналізу змісту дисертаційної роботи та публікацій Балясного В.О. дають підстави стверджувати, що запропоновані розробки мають наукову новизну та засвідчують особистий внесок здобувача у розроблення методичних підходів, а також практичних рекомендацій щодо організаційно-економічного забезпечення гнучкої політики зайнятості персоналу.

В роботі виявлено елементи наукової новизни, що полягають в наступному:

1. Вперше запропоновано визначення дефініції «флексік'юріті» з урахуванням особливостей західної концепції та вітчизняного

інституційного середовища, під якою в роботі розуміється політика зайнятості, яка реалізується державою на макро-рівні, та окремими підприємствами, що спрямовується на підвищення гнучкості ринків праці, а також забезпечуються інтереси роботодавців та підвищується рівень соціальної захищеності працівників шляхом нормативно-договірного регулювання (с. 56);

2. Вперше побудовано таксономічні показники моделі флексік'юриті в Україні. Вони ґрунтуються на двовимірному підході, запропонованому Європейським фондом покращення умов життя та праці, та який передбачає розрахунок таксономічних показників гнучкості та безпеки для вітчизняного ринку праці (с. 112-120);

3. Удосконалено науково-методичний підхід щодо кількісної оцінки суворості норм вітчизняного законодавства у сфері захисту зайнятості. Його відмінність полягає у тому, що він дозволив побудувати зведені індикатори законодавства із захисту зайнятості та наочно побачити існуючі прогалини, а саме відсутність норми щодо компенсації після несправедливого звільнення та відсутність додаткових витрат роботодавців під час масового вивільнення працівників, відсутність врегулювання питань тимчасової зайнятості (с. 145-160);

4. Удосконалено методичний інструментарій впровадження гнучкої HRM-стратегії в діяльність вітчизняних підприємств на прикладі ПрАТ «Харківенергозбут». До відмінностей запропонованого методичного інструментарію відносяться виділені етапи впровадження, використання різних форм гнучкості залежно від категорій персоналу, та індивідуальних особливостей конкретних працівників за допомогою їхньої бальної оцінки, що дозволить зробити процес впровадження системним, прозорим та гнучким (с. 165-178);

5. Дістало подальший розвиток визначення поняття «гнучкої політики зайнятості персоналу». Його особливість полягає у тлумаченні даного терміну як політики підприємства по відношенню до працівників, яка надає останнім можливість індивідуалізації трудових відносин в питаннях організації робочого часу, робочого місця, а також організації праці, яка забезпечується особливим нормативно-правовим регулюванням за рахунок акцентуації уваги на індивідуалізації праці (с. 30);

6. Дістала подальший розвиток класифікація різновидів гнучкої

політики зайнятості персоналу. Автором додатково виділено три класифікаційні ознаки: ті, що акцентують увагу на нормативно-правовому аспекті регулювання зайнятості на підприємствах; ті, що акцентують увагу на організаційних засадах забезпечення гнучких форм зайнятості; ті, що враховують особливості обліку найманих працівників (с. 32).

5. Повнота викладення наукових результатів дисертації в опублікованих працях

Основні результати дисертації оприлюднено в 8 наукових працях загальним обсягом 2,68 ум.-друк. арк., з них особисто здобувачеві належить 2,053 ум.-друк. арк. Структура наукових праць за темою дисертації: 1 стаття у вітчизняному виданні, що включене до міжнародної наукометричної бази Web of Science; 2 статті у наукових фахових виданнях України, у тому числі що включені до міжнародних наукометричних баз даних; 5 публікацій за матеріалами конференцій

6. Практичне значення одержаних результатів

Результати дисертації Балясного В.О. мають практичне значення, у роботі представлено практичні рекомендації щодо переходу на гнучкі форми зайнятості персоналу для вітчизняних підприємств.

Свідченням практичної значимості пропозицій автора є приклади їх впровадження в діяльність підприємств, про що надано відповідні довідки. Результати дисертації використовуються наступними підприємствами: АТ «Харківміськгаз» (довідка № 07/2901, від 02.09.2024 р.); ПрАТ «Харківенергозбут» (довідка № 05/5433, від 10.09.2024 р.).

7. Академічна доброчесність.

При детальному розгляді дисертаційної роботи Балясного В.О. не виявлено порушення академічної доброчесності (академічного плагіату, самоплагіату, фальсифікації та фабрикації).

8. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

Оцінюючи в цілому позитивно дисертаційну роботу Балясного В.О. вважаю за доцільне звернути увагу на окремі дискусійні положення.

1. Автор значну увагу приділив аналізу понять «зайнятість», гнучка»

та «нестандартна» зайнятість, які було запропоновано вітчизняними науковцями (с. 24-28), однак визначенню даних понять у працях зарубіжних вчених приділено замало уваги.

2. У дисертаційній роботі автор використовує значну кількість понять, які не є широко вживаними у науковому обігу, зокрема у Матриці гнучкої політики зайнятості в рамках концепції «флексік'юриті» (табл. 1.4, с. 57), наведено поняття «зовнішня чисельна гнучкість», «внутрішня чисельна гнучкість», «функціональна гнучкість», тому доречно було б створити словник понять (чи карту понять)

3. У підрозділі 2.2. «Аналіз індикаторів гнучкості та безпеки (флексік'юриті) на вітчизняному ринку праці» автором використано перелік показників, які характеризують стан гнучкості та безпеки на регіональних європейських ринках праці (запропонований в дослідженні, проведеним Європейським фондом покращення умов життя та праці). Доцільно було б обґрунтувати критерії вибору саме цього переліку.

4. У підрозділі 2.3 автор зазначає, що ним було проведено соціологічне дослідження за методом анкетування з використанням гугл-форм, однак у дисертації не розкрито процедуру цього дослідження, зокрема не визначено, як обиралися респонденти, їх якісний склад. Доцільно було б представити більш детально процедуру анкетування.

5. Автором розроблено методичний інструментарій впровадження гнучкої HRM-стратегії в діяльність вітчизняних підприємств на прикладі ПрАТ «ХАРКІВЕНЕРГОЗБУТ», який передбачає виділення етапів впровадження, використання різних форм гнучкості залежно від категорій персоналу, та індивідуальних особливостей конкретних працівників за допомогою їхньої бальної оцінки, однак процедура була б більш інформативною, якщо автор приділив більше уваги саме бальній оцінці працівників.

Зауваження мають дискусійний характер та не впливають на позитивний висновок щодо аналізованої дисертації.

9. Загальна оцінка роботи, її відповідність встановленим вимогам.

Дисертація Балясного Віктора Олеговича «Організаційно-економічне забезпечення гнучкої політики зайнятості персоналу підприємств» виконана

практичні рекомендації, які у сукупності дозволяють удосконалити процес організаційно-економічного забезпечення гнучкої політики зайнятості персоналу підприємств. Результати дисертаційного дослідження мають теоретичне та практичне значення, висновки і рекомендації є достовірними та повною мірою обґрунтованими. Рівень оприлюднення основних положень дисертації у наукових публікаціях, апробації та практичного впровадження результатів відповідає встановленим вимогам. Актуальність, обсяг і зміст дисертації, елементи наукової новизни відповідають спеціальності 051 «Економіка».

В цілому за результатами ознайомлення із представленою дисертацією можна зробити висновок про її відповідність вимогам пунктів 6, 7, 8 і 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою КМУ від 12.01.2022 р. №44, а її автор – Балясний Віктор Олегович – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії у галузі знань «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка».

Рецензент:

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри соціальної економіки
Харківського національного економічного
університету імені Семена Кузнеця

Вікторія ЛУГОВА

Підпис засвідчую:

Вчений секретар ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Оксана ПИСАРЧУК

